

MRF 2022.200

Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse af 5. juli 2022, j.nr. 22/00314

Ophævet og hjemvist VVM-tilladelse til opstilling af 11 vindmøller ved Ulkær Mose, da der ikke længere forelå det nødvendige plangrundlag som følge af Planklagenævnets ophævelse af Ikast-Brande Kommunes kommuneplantillæg og lokalplan med tilhørende miljørapport.

Efter vedtagelse af plangrundlag i september 2021 meddelte Ikast-Brande Kommune i januar 2022 VVM-tilladelse efter miljøvurderingslovens § 25 til opstilling af 11 vindmøller ved Ulkær Mose. Afgørelsen blev påklaget af en gruppe omboende, som gjorde gældende, at der ikke var gennemført tilstrækkelige undersøgelser af bilag IV-arter og fugle i området, at en midlertidig grundvandssænkning ville påvirke beskyttede § 3-områder og vandløb ved udvaskningen af okker og udtørring, og at beregninger om støj og skyggekast fra vindmøllerne ikke var tydeligt fremlagt. Miljø- og Fødevareklagenævnet (formanden) bemærkede indledningsvis med henvisning til § 11 i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet, at nævnet begrænsede sin prøvelse til, om det nødvendige plangrundlag for projektet var til stede. Da Planklagenævnet i maj 2022 (**MRF 2022.134 Pkn**) havde ophævet kommuneplantillæg og lokalplan, forelå der ikke længere det fornødne plangrundlag for projektet, jf. miljøvurderingsbekendtgørelsens § 11, hvorfor VVM-tilladelsen blev ophævet. Nævnet tog ikke stilling til sagens øvrige klagepunkter, men fandt anledning til at anføre en række forhold, som kommunen skulle tage i betragtning ved en fornyet behandling af sagen. Nævnet fremhævede, at kommunen ved en fornyet behandling skulle inddrage risikoen for iltning af pyriholdige jordlag som følge af den midlertidige grundsænkning og udvaskning af okker til de strækninger i projektområdet, som var beskyttet efter naturbeskyttelseslovens § 3. Modsat kommunen anførte nævnet, at en ny miljøkonsekvensrapport måtte forventes at forholde sig til risikoen for langsigtet okkeforure-

ning, der allerede kunne identificeres af den eksisterende kortlægning. Med henvisning til indsatsbekendtgørelsens § 8, stk. 3, bemærkede nævnet, at kommunen ved en ny fornyet behandling skulle inddrage risikoen for, at der ved udvaskning af okker ville ske en indirekte påvirkning af de målsatte strækninger, som kunne medføre forringelse af vandløbenes økologiske tilstand eller hindre opfyldelsen af de fastlagte miljømål. Dette gjaldt, uanset at vandløbene allerede var kraftig okkerbelastet. I relation til fuglebeskyttelsesområdet bemærkede nævnet, at inddragelse fra DOF-basen om fuglebestanden kunne være tilstrækkelig til at belyse forekomsten af fugle inden for et nærmere angivet område, men at der i så fald måtte redegøres for, hvorfor observationer fra DOF-basen i den konkrete sag var tilstrækkelige. I forhold til bilag IV-arterne anførte nævnet, at en væsentlig påvirkning af habitatområdet ikke kunne udelukkes set i lyset af den midlertidige grundsænkning og betydningen heraf i forhold til odder, stor vandsalamander, bæklampret og vandløb. Ved en fornyet behandling burde kommunen derfor udbyde begrundelsen for vurdering af projektets påvirkning af bilag IV-arterne og naturtyperne på udpegningsgrundlaget for habitatområdet. Afslutningsvis bemærkede nævnet i relation til flagermus, at kommunen ved en fornyet behandling af sagen burde overveje, i hvilket omfang den store bestand af flagermus var den samme ved andre vindmøller end de nordøstlige, og om der i så fald burde vedtages samme foranstaltninger i form af driftstop i perioden 15. juli til 15. oktober fra solnedgang til solopgang ved vindhastiger under 6 m/s i rotorhøjde for disse vindmøller.

Kommentar: Da der først kan meddeles VVM-tilladelse til et projekt, når det nødvendige plangrundlag efter planloven er tilvejebragt, jf. miljøvurderingsbekendtgørelsens § 11, måtte VVM-tilladelsen allerede af denne grund ophæves. Se også Pagh og Haugsted: Fast ejendom – regulering og køb, 4. udg., 2022, s. 411. Miljø- og Fødevareklagenævnets øvrige bemærkninger til brug for kommunens fornyede behandling af sagen er på linje med Planklagenævnets afgørelse i **MRF 2022.134 Pkn** i samme sag, hvor ligeledes er omtalt muligheden for vilkår om driftsstop. Hertil må dog anføres, at mens det må tiltrædes, at driftsstop er en relevant betingelse i en VVM-tilladelse, er dette ikke et forhold, som kan reguleres under plangrundlaget efter planloven.

Ophævelse og hjemvisning i sag om § 25-tilladelse efter miljøvurderingsloven til opsætning af 11 vindmøller ved Ulkær Mose

22/00314

Miljø- og Fødevareklagenævnet har truffet afgørelse efter miljøvurderingslovens § 25, jf. § 49, stk. 1.

Miljø- og Fødevareklagenævnet ophæver Ikast-Brande Kommunes afgørelse af 15. oktober 2021 om § 25-tilladelse til opstilling af 11 vindmøller ved Ulkær Mose og hjemviser sagen til fornyet behandling.

Det indbetalte klagegebyr tilbagebetales.

Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse er endelig og kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed, jf. § 17 i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet^[1] og gebyrbekendtgørelsens § 2.^[2] Eventuel retssag til prøvelse af afgørelsen skal være anlagt inden 6 måneder, jf. miljøvurderingslovens § 54, stk. 1.

Afgørelsen er truffet af formanden på nævnets vegne, jf. § 8 i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet.

1. Klagen til Miljø- og Fødevareklagenævnet

Afgørelsen er den 10. januar 2022 påklaget til Miljø- og Fødevareklagenævnet af en gruppe omboende.

Klager har navnlig anført, at Ikast-Brande Kommune ikke har gennemført tilstrækkelige undersøgelser af bilag IV-arter og fugle i området, at midlertidig grundvandssænkning under anlægsfasen vil påvirke beskyttede § 3-områder og vandløb ved udvaskning okker og udtørring, og at beregningerne og resultaterne vedrørende støj og skyggekast fra vindmøllerne ikke er tydeligt fremlagt.

Der er desuden klaget til Planklagenævnet over Ikast-Brande Kommunes endelige vedtagelse af kommuneplantillæg nr. 41 til kommuneplan 2017-2029 og lokalplan nr. 276, Vindmøller, Ulkær Mose, Det åbne land, med tilhørende miljørapport.^[3] Planklagenævnet har den 13. maj 2022 givet medhold i klagerne over planerne som beskrevet i afsnit 2.3.

2. Sagens oplysninger

2.1 Natur- og planforhold

Projektområdet ligger ca. 2 km vest for Ikast og ca. 2,5 km øst for Bording og er beliggende i et lavtliggende engområde omgivet af dyrkningsarealer adskilt af levende hegn og spredte vandhuller samt eng-, mose- og hedestykker.

Nærmeste Natura 2000-område N53, Sepstrup Sande, Vrads Sande, Velling Skov og Palsgård Skov ligger ca. 2 km sydøst fra projektområdet. Området omfatter habitatområde H49, hvor arten bæklampret, stor vandsalamander, damflagermus, odder, blanksegmos og gul stenbræk er på udpegningsgrundlaget.[4] Området omfatter herudover fuglebeskyttelsesområde F34, hvor hvepsevåge, stor hornugle, natravn, isfugl, sortspætte, hedelærke og røræggets tornskade er på udpegningsgrundlaget.[5] Det fremgår af udkast til Natura 2000-plan 2022-27, at trane er foreslået tilføjet på udpegningsgrundlaget for fuglebeskyttelsesområde F34.[6]

Herudover ligger Natura 2000-område, N75, Harrild Hede, Ulvemosen og heder i Nørlund Plantage, ca. 3 km syd for projektområdet, som omfatter habitatområde H64.[7]

Gennem projektområdet løber vandløbene Storå/Højris Å, Mosegrøften/Sognegrøften og Afledningsgrøften, som alle er beskyttet efter naturbeskyttelseslovens § 3.[8] Nærmeste vindmøller nær ovenstående vandløb er vindmølle 1, 2, 3, 4, 5, 9, 10 og 11, som planlægges opført henholdsvis ca. 100 m, 75 m, 50 m, 40 m, 150 m, 110 m, 75 m og 70 m fra vandløbene i området.

En strækning af Sognegrøften er ca. 500 m nordvest fra projektområdet målsat i de gældende vandområdeplaner for 2015-2021.[9] Det fremgår af vandområdeplanerne, at tilstanden i Sognegrøften er ukendt, og at miljømålet for vandløbet er godt økologisk potentiale.

En strækning af Højris Å er ca. 3 km nordvest fra projektområdet målsat i de gældende vandområdeplaner 2015-2021. Det fremgår af vandområdeplanerne, at vandløbet er i dårlig økologisk tilstand, og at miljømålet for vandløbet er god økologisk tilstand.

Det fremgår af basisanalysen for vandområdeplanerne 2021-2027, at det samlede økologiske potentiale i Sognegrøften er moderat økologisk potentiale, da kvalitetselementet for benthiske invertebrater er moderat økologisk potentiale. Øvrige kvalitetselementer for Sognegrøften er ukendte.

Den samlede økologiske tilstand for Højris Å er efter basisanalysen for vandområdeplanerne 2021-2027 dårlig økologisk tilstand, da kvalitetselementet for fisk i vandløb og kvalitetselementet for miljøfarlige forurenende stoffer er dårlig økologisk tilstand. Kvalitetselementet for benthiske invertebrater er god økologisk tilstand og øvrige kvalitetselementer er ukendte.

De pågældende strækninger af Sognegrøften og Højris Å er målsat i forslag til vandområdeplanerne 2021-2027.[10] Det samlede økologiske potentiale for Sognegrøften er i forslaget ændret til dårlig økologisk potentiale, mens den samlede økologiske tilstand for Højris Å fortsat er fastsat til dårlig økologisk tilstand.

Størstedelen af projektområdet er kortlagt som et okkerpotentielt område i klasse 1 med stor risiko for udvaskning af okker. Kortlægningen er udarbejdet af Miljøstyrelsen i 1984 og er en udpegning af lavbundsarealer, hvor det må forventes, at dræning vil give anledning til okkergener i vandløb, som følge af store mængder aflejringer af jernforbindelser/jernsulfider i det øverste jordlag, herunder særligt pyrit.[11]

Inden for okkerkortlægningen er vindmølle 1-7 og vandløbene Storå, Mosegrøften og Sognegrøften passerer gennem kortlægningen.

Det fremgår af § 25-tilladelsen, at Ikast-Brande Kommune den 13. september 2021 har vedtaget kommuneplantillæg nr. 41 til Kommuneplan 2017-2029 og lokalplan nr. 276, som muliggør etablering af projektet. Formålet med kommuneplantillæg nr. 41 er at justere afgrænsningen af eksisterende arealudlæg og fastlægge den endelige afgrænsning af rammeområde 25.T2.7 samt opstille rammebestemmelser for lokalplanlægningen i området. Lokalplan nr. 276 muliggør opstilling af 11 vindmøller med tilhørende adgangsveje, fundamenter, arbejdsarealer og transformerstation i området Ulkær Mose i Ikast-Brande Kommune.

2.2 Den påklagede afgørelse

2.2.1 Projektet

Projektet omfatter opstilling af 11 vindmøller med en totalhøjde på 150 m på en ret linje i sydøst- nordvestgående retning syd for Herningmotorvejen mellem Ikast og Bording med tilhørende adgangsveje, arbejdsarealer, elkabler og transformerstation.

Det forventes, at projektet medfører behov for etablering af en 60/10 kV eller 60/20 kV transformerstation i området, som ønskes placeret på en af to mulige placeringer i den nordlige del af projektområdet. Selve stationen vil bestå af en række mindre udendørs kabel- og el-anlæg samt en lukket bygning omgivet af køre-, service- og parkeringsarealer med et samlet areal på op til 55 x 75 m.

I forbindelse med nettilslutning forventes det, at der skal fremføres et nyt 60 kV jordkabel fra transformerstationen til nærmeste transformerstation i Hestlund ca. 3 km nord for projektområdet.

Foruden opstilling af nye 11 vindmøller omfatter projektet også nedtagning af 11 eksisterende vindmøller i det omkringliggende område.

2.2.2 Miljøkonsekvensrapporten

I det følgende gengives de dele af miljøkonsekvensrapporten, der er relevante for klagen over § 25-tilladelsen.

Midlertidig grundvandssænkning og okker

Det fremgår af miljøkonsekvensrapportens afsnit 1.4, at den generelle viden om de geotekniske forhold i området indikerer, at der sandsynligvis skal gennemføres foranstaltninger under anlægsfasen i form af midlertidig grundvandssænkning.

Det fremgår af miljøkonsekvensrapportens afsnit 5.6, at mængden af okker, der dannes ved nedsivning af det oppumpede overfladevand, forventes at være stor, og at afkastet som regel vil forekomme omtrent 75 m fra pumpestedet i forbindelse med en naturlig lavning i terrænet og okkerudfældning vil primært foregå omkring afkastet, hvor det oppumpede vand kan iltes.

Det fremgår endvidere, at afkastet fra pumpestationerne i den sydlige del af møllerækken vil ligge tæt op ad § 3-arealer, herunder eng og vandløbene Storåen og Mosegrøften. Ved brug af passende afværgeforanstaltninger såsom forsinkelsesbassiner vurderes den midlertidige grundvandssænkning ikke at påvirke områdets beskyttede naturtyper negativt.

Forsinkelsesbassiner etableres på markarealer ca. 50-100 m fra en mølles placering, hvilket sker ved at grave mulden af i et område, hvorved der laves en fordybning, som kan filtrere okkerforekomster fra og holde på vand ned mod arealer, der kan være udsatte ved tilførsel af overfladevand. Efter endt nedsivning vil det tilbageværende okkerslam på bunden af bassinerne blive fjernet og spredt på omkringliggende marker.

Det fremgår afslutningsvist, at ved brug af passende afværgeforanstaltninger, såsom forsinkelsesbassiner og overløb, vurderes den midlertidige grundvandssænkning ikke at påvirke områdets beskyttede naturtyper negativt.

Natura 2000

Det fremgår af miljøkonsekvensrapportens afsnit 5.4, at der er søgt viden om observerede fugle i nærområdet til projektet, og at der er udvalgt observationer fra de seneste ti år fra 20 nærliggende lokaliteter. De udvalgte observationer fra DOF-basen er opstillet i et skema, som viser forekomsten af nøglearter i 20 nærliggende DOF-lokaliteter de seneste ti år, herunder fuglearter på udpegningsgrundlaget for det nærliggende fuglebeskyttelsesområde F34.

Det fremgår bl.a. af skemaet, at arterne hvepsevåge, stor hornugle, hedelærke, sortspætte og natravn er observeret 0 gange ved Ulkær Mose, og at rødrygget tornskade og isfugl er observeret henholdsvis 3 og 5 gange ved Ulkær Mose.

Det fremgår afslutningsvist, at på baggrund af gennemgangen af ti års fugledata er den samlede vurdering, at området ikke er særligt rigt på fuglearter, at der ikke er væsentlige forekomster af beskyttede arter, og at de planlagte vindmøller ikke vil få nogen væsentlig negativ påvirkning. Det vurderes i forlængelse heraf, at der heller ikke vil ske negativ påvirkning af fuglearterne på udpegningsgrundlaget for det nærliggende fuglebeskyttelsesområde F34.

Det fremgår herudover af afsnit 5.7, at projektet ikke vurderes at medføre væsentlige gener for naturtyper og arter på udpegningsgrundlaget H49 – "Sepstrup Sande, Vråds Sande, Velling Skov og Palsgård Skov".

Flagermus

Det fremgår af miljøkonsekvensrapportens afsnit 1.4, at området er undersøgt for forekomst af flagermus i 2011, 2015 og 2020, og at undersøgelserne er foretaget efter gældende retningslinjer i forvaltningsplanen for flagermus, dels med håndholdt lytteudstyr og dels med stationære flagermusdetektorer.

Det fremgår af resultaterne af selve flagermusundersøgelsen af september 2020, at der ved de faststående lyttestationer 2, 5 og 6, nær vindmølle 5 og 6, er registreret høj flagermusaktivitet med et samlet antal optagelser på 609, og at det ligeledes fremgår af undersøgelsen, at der ved den faststående station 3, nær vindmølle 2, er registreret høj flagermusaktivitet med et

samlet antal optagelser på 161, samt at der ved den faststående station 7 i sommerundersøgelsen og den faststående station 4 i efterårsundersøgelsen, nær vindmølle 8, er registreret høj flagermusaktivitet med et samlet antal optagelser på 130. Det fremgår af herudover, at der ved den faststående lyttestation 10 nær vindmølle 10 er registreret et samlet antal optagelser af flagermus på 796.

Det fremgår af miljøkonsekvensrapportens afsnit 5.5, at der i nærheden af de to nordligst placerede møller, vindmølle 10 og 11, er registreret mange flagermusarter og mange optagelser af flagermuslyde. Der anbefales derfor møllestop på de to nordligste møller i perioden 15. juli – 15. oktober fra solnedgang til solopgang ved vindhastigheder under 5 m/s i rotorhøjde i henhold til den nationale forvaltningsplan for flagermus. Det vurderes, at denne afværgeforanstaltning vil fjerne eller væsentligt nedbringe risiko for kollision mellem møller og flagermus.

Det fremgår herudover, at de øvrige planlagte møller ikke vurderes at udgøre en væsentlig risiko for kollision mellem møller og flagermus.

Samlet vurderes etableringen af det planlagte vindmølleprojekt ikke at kunne medføre en væsentlig påvirkning af flagermus, under forudsætning af at de foreslåede afværgeforanstaltninger implementeres, og at de særligt dårligt placerede gamle møller nedtages.

Det fremgår af miljøkonsekvensrapportens afsnit 5.7, at Ikast-Brande Kommune vil stille krav om møllestop på de to nordligste møller i en VVM-tilladelse. Det fremgår i forlængelse heraf, at kravet om møllestop kan følges op med monitoring for flagermus, når møllerne er kommet i drift, for at afdække, om der fremover vil være behov for at fortsætte eller justere afværgeforanstaltningen.

3. § 25-tilladelsen

Ikast-Brande Kommune har den 15. oktober 2021 truffet afgørelse om § 25-tilladelse til op sætning af 11 vindmøller ved Ulkær Mose.

Det fremgår, at § 25-tilladelsen er meddelt på baggrund af miljøkonsekvensrapporten for 11 vindmøller ved Ulkær Mose, kommuneplantillæg nr. 41 for Ikast-Brande Kommune og lokalplan nr. 276 for Ikast-Brande Kommune.

§ 25-tilladelsen indeholder bl.a. følgende vilkår:

- Anlægget skal i al væsentlighed etableres og drives inden for de fysiske og miljømæssige rammer, som er angivet i miljøkonsekvensrapporten for det samlede anlæg.
- Et system skal sikre, at de 2 nordligste vindmøller (vindmølle nr. 10 og 11) stoppes fra solnedgang til solopgang i perioden fra 15. juli til 15. oktober ved vindhastigheder under 6 m/sekund (målt i nacellehøjde)

- Hvis tilsynsmyndigheden finder, at vindmøllejer efter opstilling på baggrund af konkrete undersøgelser af området kan godtgøre, at der ikke er risiko for væsentlig påvirkning af flagermus i området, kan vilkåret efter tilsynsmyndighedens bestemmelse bortfalde.

2.3 Nye oplysninger under sagens behandling

2.3.1 Oplysninger fra Ikast-Brande Kommune om vurdering af okker

Miljø- og Fødevareklagenævnet har den 28. januar 2022 anmodet Ikast-Brande Kommune om at oplyse, hvordan kommunen har forholdt sig til, at projektområdet er kortlagt som et okkerpotentielt område i klasse 1, herunder risikoen for øget okkerpåvirkning af nærliggende § 3-beskyttede vandløb som følge af en eventuel midlertidig grundvandssænkning i forbindelse med anlægsfasen.

På baggrund af Miljø- og Fødevareklagenævnets forespørgsel har Ikast-Brande Kommune den 7. februar 2022 oplyst, at de påtænkte afværgeforanstaltninger i miljøkonsekvensvurdering sigter mod, at forhindre umiddelbar dannelse og tilførsel af okker til de berørte vandløb i forbindelse med anlægsarbejderne.

Ikast-Brande Kommune har desuden oplyst, at det ikke er vurderet i miljørapporten, hvorvidt der kan være en mulig risiko for forsinket okkerforurening som resultat af grundvandssænkningen, og at det er kommunens opfattelse, at en sådan langsigtet risikovurdering ikke kan forventes at være indeholdt i miljøkonsekvensvurdering.

Ikast-Brande Kommune oplyser herudover, at størstedelen af projektområdet er, jævnfør Miljøstyrelsens okkerkortlægning, i stor risiko for okkerudledning, og at vandløbende i projektområdet er således allerede kraftigt okkerbelastede, og er ikke omfattet af vandområdeplanerne 2021-2027.

2.3.2 Planklagenævnets afgørelse

Planklagenævnet har ved afgørelse af 13. maj 2022 ophævet Ikast-Brande Kommunes kommuneplantillæg nr. 41 og lokalplan nr. 276 med tilhørende miljørapport. Det betyder ifølge afgørelsen, at kommuneplantillægget, lokalplan og miljørapporten ikke længere er gældende.

Planklagenævnet har navnlig begrundet afgørelsen med, at planhabitatbekendtgørelsens regler om Natura 2000-områder^[12] ikke er overholdt i forhold til påvirkning af fugle, og at miljøvurderingslovens minimumskrav til en miljøvurdering ikke er opfyldt i relation til grundvand og okker, jf. miljøvurderingslovens bilag 4, litra f.

3. Miljø- og Fødevareklagenævnets bemærkninger og afgørelse

3.1 Miljø- og Fødevareklagenævnets prøvelse

Det fremgår af § 11, stk. 1, i lov om Miljø- og Fødevarerklagenævnet, at nævnet kan begrænse sin prøvelse af en afgørelse til de forhold, der er klaget over. Det fremgår dog af forarbejderne til bestemmelsen,^[13] at nævnet har mulighed for og efter omstændighederne pligt til at inddrage andre forhold end det, der er klaget over, f.eks. spørgsmålet om overholdelse af gældende EU-ret eller grundlæggende forvaltningsretlige grundsætninger.

Det følger endvidere af § 11, stk. 2, i lov om Miljø- og Fødevarerklagenævnet, at nævnet kan begrænse sin prøvelse til de væsentligste forhold.

Miljø- og Fødevarerklagenævnet har i denne klagesag fundet anledning til at behandle forholdet om, hvorvidt det nødvendige plangrundlag for projektet fortsat er til stede.

Miljø- og Fødevarerklagenævnet har ikke taget stilling til sagens øvrige klagepunkter, jf. herved § 11 i lov om Miljø- og Fødevarerklagenævnet. Nævnet har dog fundet anledning til at anføre en række forhold, som Ikast-Brande Kommune vil skulle tage i betragtning i forbindelse med en fornyet behandling af sagen, se nærmere i afsnit 3.3.

3.2 Miljø- og Fødevarerklagenævnets bemærkninger

3.2.1 Plangrundlaget

Efter miljøvurderingslovens § 26 kan miljøministeren fastsætte regler om, at myndigheden ikke må meddele tilladelse til at påbegynde et projekt, før der er tilvejebragt det nødvendige plangrundlag for projektet efter planloven. Bestemmelsen giver ifølge forarbejderne mulighed for at sikre,^[14] at der ikke udarbejdes en miljøkonsekvensvurdering uafhængigt af, om det beskrevne projekt kan placeres det pågældende sted. Bemyndigelsen er udmøntet i miljøvurderingsbekendtgørelsens § 11, som fastsætter, at hvis et projekt forudsætter planlægning efter planloven, må VVM-myndigheden ikke meddele § 25-tilladelse eller en tilladelse, som erstatter § 25-tilladelsen, til at påbegynde projektet, før det nødvendige plangrundlag for projektet er gældende efter planlovens regler herom.

Miljø- og Fødevarerklagenævnet konstaterer, at Planklagenævnet ved afgørelse af 13. maj 2022 har ophævet Ikast-Brande Kommunes kommuneplantillæg nr. 41 og lokalplan nr. 276 med tilhørende miljørapport, som muliggjorde realiseringen af projektet.

Miljø- og Fødevarerklagenævnet finder i medfør af miljøvurderingsbekendtgørelsens § 11, at der herefter ikke foreligger det nødvendige plangrundlag for § 25-tilladelsen af 15. oktober 2021 til opsætning af 11 vindmøller ved Ulkær Mose. Afgørelsen lider derfor af en væsentlig retlig mangel.

3.3 Miljø- og Fødevarerklagenævnets øvrige bemærkninger

3.3.1 Midlertidig grundvandssænkning og okker

Idet størstedelen af projektområdet er klassificeret som okkerpotentielt område i klasse 1, skal Ikast-Brande Kommune efter Miljø- og Fødevarerklagenævnets opfattelse ved en fornyet behandling af sagen inddrage risikoen for iltning af pyritholdige jordlag som følge af den midlertidige grundvandssænkning og udvaskning af okker til de strækninger af Sognegrøften og Højris Å i selve projektområdet, som ganske vist ikke er målsat, men dog beskyttet efter naturbeskyttelseslovens § 3. Nævnet er modsat kommunen således af den opfattelse, at

miljøkonsekvensrapporten i den givne situation må forventes også at forholde sig til den risiko for langsigtet okkerforurening, som allerede kan identificeres på baggrund af den eksisterende kortlægning, herunder med henblik på fastlæggelsen af eventuelle relevante afværgeforanstaltninger.

Miljø- og Fødevareklagenævnet bemærker, at det fremgår af indsatsbekendtgørelsens § 8, stk. 3,^[15] at myndigheden kun kan træffe afgørelse, der indebærer en direkte eller indirekte påvirkning af et overfladevandområde eller en grundvandsforekomst, hvor miljømålet ikke er opfyldt, hvis afgørelsen ikke medfører en forringelse af overfladevandområdet eller grundvandsforekomstens tilstand, og ikke hindrer opfyldelse af det fastlagte miljømål, herunder gennem de i indsatsprogrammer fastlagte foranstaltninger.

Ikast-Brande Kommune skal ved en fornyet behandling af sagen derfor også inddrage risikoen for, at der ved udvaskning af okker til de ikke målsatte vandløbsstrækninger i selve projektområdet sker en indirekte påvirkning af de målsatte strækninger af Sognegrøften og Højris Å umiddelbart nordvest for projektområdet, som kan medføre forringelse af vandløbenes økologiske tilstand eller hindre opfyldelsen af de fastlagte miljømål. Det gælder uanset, at vandløbene som anført af kommunen er kraftigt okkerbelastet allerede.

3.3.2 Natura 2000

Miljø- og Fødevareklagenævnet bemærker, at § 25-tilladelsen muliggør opstilling af 11 vindmøller i relativt kort afstand fra fuglebeskyttelsesområde F34. Nævnet bemærker endvidere, at Ikast-Brande Kommunes undersøgelsesgrundlag primært er baseret på generelle oplysninger om fugleforekomster i området, herunder særligt data fra DOF-basen, og at der således ikke ses at være tilvejebragt konkrete fugleundersøgelser med henblik på at fastslå, om fuglearter på udpegningsgrundlaget for fuglebeskyttelsesområdet F34 faktisk forekommer i området, som i givet fald ville kunne danne baggrund for eventuelle yderligere undersøgelser af fuglenes flyvemønstre og forstyrrelsesadfærd mv.

Det kan efter Miljø- og Fødevareklagenævnets opfattelse ikke generelt udelukkes, at inddragelse af data fra DOF-basen kan være tilstrækkeligt i forhold til at belyse forekomsten af fugle inden for et nærmere angivet område. Ikast-Brande Kommune skal ved en fornyet behandling af sagen dog i givet fald kunne redegøre nærmere for, at observationer fra DOF-basen i den konkrete sag kan stå alene i vurderingen af, hvorvidt projektet vil medføre en væsentlig påvirkning af arterne på udpegningsgrundlaget for fuglebeskyttelsesområdet F34.

Ikast-Brande Kommune bør ved en fornyet behandling af sagen herudover forholde sig til, om projektet kan medføre en væsentlig påvirkning af fuglarten trane, som ifølge udkast til Natura 2000-plan 2022-27 er foreslået tilføjet til udpegningsgrundlaget for fuglebeskyttelsesområdet F34.

Miljø- og Fødevareklagenævnet bemærker endeligt, at der ikke i miljøkonsekvensrapporten som grundlag for § 25-tilladelsen ses at være en nærmere begrundelse for, at en væsentlig påvirkning af habitatområde H49 kan udelukkes set i lyset af den midlertidige grundvandssænkning og betydningen heraf i forhold til odder, stor vandsalamander, bæklampret, og vandløb. Ikast-Brande Kommune bør ved en fornyet behandling af sagen derfor uddybe sin begrundelse for vurderingen af projektets påvirkning af arterne og naturtyperne på udpegningsgrundlaget for habitatområde H49.

3.3.3 Flagermus

Miljø- og Fødevareklagenævnet konstaterer, at Ikast-Brande Kommune har fastsat vilkår i § 25-tilladelsen om driftstop på de to nordligste vindmøller, vindmølle 10 og 11, i perioden 15. juli – 15. oktober fra solnedgang til solopgang ved vindhastigheder under 6 m/s i rotorhøjde.

Det fremgår af miljøkonsekvensrapporten afsnit 5.5, at vilkåret om driftstop anbefales, da der i nærheden af vindmølle 10 og 11 er registreret mange flagermusarter og mange optagelser af flagermuslyde, og at et vilkår om driftstop vil fjerne eller væsentligt nedbringe risiko for kollision mellem vindmøller og flagermus. Det fremgår af flagermusundersøgelsen af september 2020, at der er registreret et samlet antal optagelser af flagermus på 796 nær vindmølle 10.

Ikast-Brande Kommune bør ved en fornyet behandling af sagen overveje, i hvilket omfang tilsvarende forhold eventuelt måtte gøre sig gældende, for så vidt angår vindmøllerne vindmølle 2, 5, 6 og 8. Miljø- og Fødevareklagenævnet henviser til, at det om resultaterne af flagermusundersøgelsen fra september 2020 fremgår, at der ligeledes blev registreret et ikke ubetydeligt antal optagelser af flagermuslyde ved vindmølle 2, 5, 6 og 8 med henholdsvis 161 optagelser nær vindmølle 2, 609 nær vindmølle 5 og 6 og 130 nær vindmølle 8. Nævnet er dog herved også opmærksom på, at det højest forekommende antal målinger heraf på 609 nær vindmølle 5 og 6 fremkommer ved at sammenlægge registreringerne for tre forskellige lyttestationer (nr. 2, 5 og 6), mens de 769 målinger nær vindmølle 10 er registreret ved en og samme lyttestation (nr. 10).

3.4 Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse

Miljø- og Fødevareklagenævnet ophæver Ikast-Brande Kommunes afgørelse af 15. oktober 2021 om § 25-tilladelse til opsætning af 11 vindmøller i Ulkær Mose, og hjemviser sagen til fornyet behandling.

---

[1] Lov nr. 1715 af 27. december 2016 om Miljø- og Fødevareklagenævnet.

[2] Bekendtgørelse nr. 132 af 30. januar 2017 om gebyr for indbringelse af klager for Miljø- og Fødevareklagenævnet mv.

[3] Sagsnr. 21/12830, 21/12831 og 21/12832.

[4] Natura 2000-plan 2016-21, Sepstrup Sande, Vrads Sande, Velling Skov og Palsgård Skov (https://mst.dk/media/130105/53_n2000plan_2016-21.pdf), s. 9.

[5] Natura 2000-plan 2016-21, Sepstrup Sande, Vrads Sande, Velling Skov og Palsgård Skov (https://mst.dk/media/130105/53_n2000plan_2016-21.pdf), s. 9.

[6] Udkast til Natura 2000-plan 2022-27, Sepstrup Sande, Vrads Sande, Velling Skov og Palsgård Skov (<https://mst.dk/media/235469/n53-natura-2000-plan-2022-27-sepstrup-sande-vrads-sande-velling-skov-og-palsgaard-skov.pdf>), s. 13.

[7] Natura 2000-plan 2016-21, Harrild Hede, Ulvemosen og heder i Nørlund Plantage (https://mst.dk/media/130032/75_n2000plan_2016-21.pdf), s. 9.

[8] Lovbekendtgørelse nr. 1986 af 27. oktober 2021 om naturbeskyttelse.

[9] Bekendtgørelse nr. 449 af 11. april 2019 om indsatsprogrammer for vandområdedistrikter.

[10] Forslag til vandområdeplanerne 2021-2027 har været i offentlig høring i perioden 22. december 2021 til 22. juni 2022.

[11] Okkerkortlægning (<https://www2.mst.dk/Udgiv/publikationer/1984/87-88613-05-4/pdf/87-88613-05-4.pdf>), potentielt svovlsure jorde i Jylland, Miljøstyrelsen, 1984.

[12] Bekendtgørelse nr. 1383 af 26. november 2016 om administration af planloven i forbindelse med internationale naturbeskyttelsesområder samt visse arter.

[13] Jf. bemærkningerne til § 11 i forslag L44 til Lov om Miljø- og Fødevarerklagenævnet (FT 2016-17).

[14] Jf. bemærkningerne til § 26 i forslag L147 til lov om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter (FT 2015/1).

[15] Bekendtgørelse nr. 449 af 11. april 2019 om indsatsprogrammer for vandområdedistrikter.

Sag:

22/00314

Dato:

5. juli 2022.

Emner:

Miljøvurdering af ...

Miljø- og Fødevarerklagenævnet (<https://naevneneshus.dk/start-din-klage/miljoe-og-foedevareklagenaevnet/>) •
Nævnenes Hus • Toldboden 2 • 8800 Viborg • Tlf. nr.: 72 40 56 00 • CVR: 37795526 • mfkn@naevneneshus.dk
(<mailto:mfkn@naevneneshus.dk>)
Tilgængelighedserklæring (<https://www.was.digst.dk/mfkn-naevneneshus-dk>)